

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

Het College van Procureurs-Generaal
De voorzitter
Postbus 20305
2500 EH DEN HAAG

Geachte heer Van der Burg,

Sinds jaar en dag behandelt de Nationale ombudsman klachten over sepotcodes. Hierbij gaat het om klachten van (voormalig) verdachten over de gekozen sepotcode, de toelichting bij de sepotbeslissing en de reactie van het Openbaar Ministerie (OM) op verzoeken tot wijziging van de sepotcode. In 2020¹ constateerde ik dat de motivering van het OM bij dergelijke beslissingen regelmatig te wensen overlaat. Ik vroeg het OM toen om aandacht daarvoor én voor het horen van burgers naar aanleiding van hun sepotcodeklacht. Ik kondigde aan het onderwerp kritisch te blijven volgen.

Sindsdien hebben wij tal van klachten in behandeling genomen waarin deze kwesties terugkeren. In deze brief vraag ik daarvoor nogmaals uw aandacht. Voorbeelden staan in de bijlage bij deze brief.

Rol ombudsman

Het is de taak van de ombudsman om vanuit het perspectief van de burger het optreden van overheidsinstanties onder de loep te nemen en overheden aan te spreken wanneer verbeteringen nodig zijn. In deze brief gaat het om het perspectief van de verdachte wiens zaak is geseponeerd en de klachtbehandeling door het OM.

De beslissing om al dan niet tot vervolging over te gaan komt toe aan de officier van justitie. Als professional maakt hij een afweging over het seponeren van een zaak en de reden hiervoor. Voor een verdachte die het met de grond voor sepot (de code) niet eens is, staat geen strafvorderlijke procedure open. Het OM en de ombudsman zijn het er over eens dat daarom de klachtenprocedure van hoofdstuk 9 Algemene wet bestuursrecht (Awb) de aangewezen route is om tegen de sepotcode op te komen. De ombudsman vindt het belangrijk dat het OM klachten over sepotcodes serieus neemt mede vanwege de impact die de code op een burger kan hebben en de beperkte mogelijkheid om zich tegen de sepotgrond te verweren. We lichten dat hieronder toe.

De impact voor de burger

De ombudsman constateert dat het voor de burger uitmaakt welke sepotgrond wordt gekozen ².

¹ Rapport 2020/022, blz 9.

² Bijvoorbeeld het onderscheid tussen een *technisch* sepot (opgelegd wanneer op grond van het onderzoek blijkt dat onvoldoende uitzicht bestaat op een veroordeling) en een beleidssepot (opgelegd wanneer een succesvolle vervolging weliswaar technisch haalbaar zou zijn, maar op gronden aan het algemeen belang ontleend (verdere) vervolging onwenselijk is) .

Pagina 1

Datum

30 november 2022

Onderwerp

Klachten over sepotcodes

Bijlage(n)

1

Nationale ombudsman

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

T 070 356 35 63
post@nationaleombudsman.nl
www.nationaleombudsman.nl

De ombudsman hoort van burgers die klagen over sepotcodes dat die code niet eerlijk voelt, omdat het OM niet voldoende naar hun verhaal heeft geluisterd en/of hun verhaal passeert. Bij een beleidssepot hebben zij het gevoel te zijn veroordeeld zonder tussenkomst van een rechter. Verder maken burgers zich zorgen omdat de sepotgrond wordt opgenomen in de justitiële documentatie. Voor burgers is niet te overzien door welke instanties en in welke situaties de registratie wordt geraadpleegd en wat de gevolgen daarvan zijn. Burgers ondervinden soms meteen al concrete nadelen van de gekozen sepotgrond³. Meestal is op het moment van de sepotbeslissing nog onduidelijk welke gevolgen de registratie in de toekomst voor de burger kan hebben.

Beperkte invloed van de burger

Met de beslissing om de zaak niet (verder) te vervolgen spreekt het OM zich uit over de mate van betrokkenheid van een burger bij een mogelijk strafbaar feit. Gelet op de hierboven beschreven impact mag worden verwacht dat het OM zich bewust is van de positie van de burger en er voor zorgt dat de burger adequate toegang tot recht heeft.

In de praktijk zijn de mogelijkheden voor een verdachte om zich tegen de afdoeningsbeslissing te verweren beperkt en niet in balans met wat de beslissing voor hem betekent.⁴

Tekortkomingen bij het behandelen van klachten over sepotbeslissingen

De ombudsman stuit in klachtdossiers over sepotcodes op gevallen waarin:

1. onvoldoende toelichting wordt gegeven bij de weigering om de grond voor het sepot te wijzigen;
2. de klager onvoldoende een luisterend oor wordt geboden;
3. het OM een zaak niet opnieuw bekijkt maar volstaat met het beoordelen van de vraag of de eerdere beslissing in stand kan blijven.

Hieronder worden deze punten uitgewerkt.

1. Onvoldoende toelichting

De ombudsman is aan zet nadat het OM een verzoek tot wijziging van de sepotcode heeft behandeld volgens de Awb-klachtenprocedure. Bij de behandeling van klachten over sepotcodes beoordeelt de ombudsman de besluitvorming door het OM. De door het OM gegeven motivering staat hierbij centraal. In deze motivering dient het OM zijn beslissing duidelijk uit te leggen; de motivering moet begrijpelijk en consistent zijn. De ombudsman verwacht van het OM dat het in het kader van de klachtbehandeling:

- ingaat op (onderbouwde) argumenten en bezwaren van de klager;
- aangeeft van welke gebeurtenissen / toedracht het OM uitgaat;
- vermeldt om welk delict het gaat;
- motiveert waarom de gebeurtenissen onder de delictsomschrijving vallen.

³ Bijvoorbeeld rapport 2022/050, samengevat in de bijlage.

⁴ Bijvoorbeeld een dossier, in behandeling bij de ombudsman, waarbij de OvJ heeft besloten tot een beleidssepot zonder dat de verdachte is gehoord en waarbij ook in het klachtraject van horen is afgezien.

De ombudsman ziet nog altijd klachtdossiers waarin een deugdelijke motivering ontbreekt.

2. Onvoldoende luisterend oor

Professionele klachtbehandeling vergt daadwerkelijk luisteren naar de burger. Mondeling en liefst persoonlijk contact moet het uitgangspunt zijn bij klachtbehandeling.⁵

De ombudsman verwacht dat het OM:

- nagaat waar het de burger werkelijk om te doen is;
- met de burger verkent of een klacht naar tevredenheid kan worden afgedaan.

Persoonlijk contact met de burger kan voordelen opleveren voor zowel de burger als het OM. Het kan eraan bijdragen dat de burger zich gehoord en serieus genomen voelt. Ook kan het contact ervoor zorgen dat het OM meer inzicht krijgt in wat de burger dwarszit en waar het de burger werkelijk om gaat. De ombudsman ziet dat het de burger regelmatig niet (alleen) om een wijziging van de sepotcode gaat. In sommige gevallen kan het geven van een nadere uitleg al voldoende zijn om een klacht naar tevredenheid af te doen. Ook het tegemoet komen van de burger op andere punten kan soms uitkomst bieden.

Burgers klagen bij de ombudsman vaak over het ontbreken van persoonlijk contact met het OM tijdens de interne klachtbehandeling. Regelmatig verwijzen zij hierbij naar de hoorplicht zoals die is vastgelegd in de Algemene wet bestuursrecht. De afgelopen jaren heeft de ombudsman meerdere keren geoordeeld dat het OM ten onrechte geen persoonlijk contact met de burger had opgenomen. De ombudsman ziet het ontbreken van persoonlijk contact als een gemiste kans.

3. Onvoldoende reflectie

De ombudsman verwacht van het OM dat het een sepotcodeklacht beoordeelt met een open houding en frisse blik. Dit betekent dat het OM niet mag volstaan met het beoordelen van de vraag of de eerdere beslissing in stand kan blijven. De ombudsman verlangt van het OM dat het:

- alle beschikbare informatie beziet (zowel de informatie uit het politieonderzoek als de informatie die de burger aandraagt);
- een nieuwe zelfstandige beoordeling van de zaak maakt.

De Nationale ombudsman kreeg tijdens zijn onderzoeken in een aantal zaken de indruk dat het OM vooral probeert zijn eerdere beslissing in stand te laten. Er lijkt dan geen ruimte te zijn voor een nieuwe beoordeling, ook niet wanneer burgers met een goed onderbouwde klacht komen die daartoe wel aanleiding geeft.

⁵ In de uitgave "Ombudsvisie op professionele klachtbehandeling" beschreef de Nationale ombudsman wat de burger mag verwachten van klachtbehandeling door de overheid. Gepubliceerd op www.nationaleombudsman.nl, rapportnummer 2018/005.

Vervolg

Graag ga ik met u in gesprek over de door ons geconstateerde tekortkomingen.

Deze brief wordt op de website van de Nationale ombudsman geplaatst.

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen